

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR.410.005.04.2016

P/16/099

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/16/099– Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych¹

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

Kontroler

Andrzej Lis, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR 14/2016 z 12 kwietnia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 1)

Jednostka
kontrolowana

Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Węgrzcach Wielkich, Węgrzce Wielkie 190,
32-002 Węgrzce Wielkie (Szkoła)

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Jadwiga Ptasznik – Dyrektor Szkoły

(dowód: akta kontroli str. 2-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna²

W okresie objętym kontrolą w Szkole nie w pełni zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki nauczania. Plany zajęć dydaktyczno-wychowawczych wszystkich kontrolowanych oddziałów nie uwzględniały bowiem potrzeby równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia: zajęcia nie rozpoczynały się o stałej porze³, przekroczono o więcej niż o jedną godzinę lekcyjną liczbę zajęć pomiędzy poszczególnymi dniami, a zajęcia dydaktyczne wymagające zwiększonej koncentracji planowano zarówno po piątej godzinie lekcyjnej, jak i bezpośrednio po sobie.

Jednym z czynników wpływających na warunki higieny nauczania i pobytu w Szkole (przy będącej w dyspozycji Szkoły bazie nauczania) była duża liczba uczniów, przy czym podkreślić należy, że prawie 31% ogółu uczniów stanowiły dzieci spoza jej obwodu.

Kontrola wykazała również nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego i sanitarnego budynku oraz terenu Szkoły. Zastrzeżenia NIK budziły poluzowane konstrukcje bramek piłkarskich na boisku wielofunkcyjnym, zablokowane wyjścia ewakuacyjne z sali gimnastycznej, niezadbanie o prawidłowe oznakowanie dróg ewakuacyjnych na planach ewakuacji z dwóch kondygnacji budynku szkolnego, niewyrównanie wewnętrznej drogi stanowiącej szklak komunikacyjny oraz niezapewnienie właściwego stanu sanitarnohigienicznego niektórych pomieszczeń, między innymi stołówki szkolnej.

Ponadto zastosowane w Szkole oprogramowanie nie zabezpieczało w pełni uczniów przed dostępem w Internecie do treści niepożądanych.

Pozytywnie należy ocenić fakt, iż w dziennych planach lekcji Szkoła uwzględniła limit godzin lekcyjnych w ciągu dnia. Na pozytywną ocenę zasługuje również zapewnienie przez szkołę dostępu do świetlicy, biblioteki i obiektów sportowych, przy czym te ostatnie nie w pełni zaspokajały potrzeby w zakresie lekcji wychowania fizycznego, ponieważ zajęcia te odbywały się również na korytarzach szkolnych.

Opiekę przedlekarską zapewniono przez zagwarantowanie dostępu do profesjonalnych usług z zakresu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, przeszkolenie nauczycieli

¹ Kontrolą objęto rok szkolny 2015/2016 do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 6 czerwca 2016 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

³ Różnica w czasie ich rozpoczynania wynosiła ponad 2 godziny lekcyjne.

z udzielania pierwszej pomocy, wyposażenie pomieszczeń Szkoły w apteczki (oprócz pracowni komputerowej).

Umożliwiono uczniom: pozostawienie części podręczników i przyborów szkolnych oraz odzieży wierzchniej i obuwia na zmianę, konsumpcję obiadów na stołówce szkolnej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pracy uczniów

Opis stanu
faktycznego

W Szkole, według stanu na 30 września 2015 r., utworzonych było 20 oddziałów⁴, w których uczyło się 411 uczniów, w tym 127 spoza obwodu. Liczba dzieci w poszczególnych klasach wynosiła od 20 do 26, przy czym w klasach I-II nie przekraczała 25, tj. limitu określonego w art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁵.

(dowód: akta kontroli str. 5-8)

Nauczanie odbywało się w systemie:

- jednozmianowym (klasy V-VI), zajęcia zaczynały się między godzinami: 7²⁵ - 10¹⁰ i kończyły między godzinami: 12⁵⁰ - 16²⁵,
- dwuzmianowym (klasy I-IV):
 - dla pierwszej zmiany zajęcia zaczynały się między godzinami: 8²⁰ - 9¹⁵ i kończyły między godzinami: 11⁵⁰ - 13⁵⁰,
 - dla drugiej zmiany zajęcia zaczynały się między godzinami: 11⁰⁵ - 12⁰⁵ i kończyły między godzinami: 15³⁵ - 16²⁵.

Kontrola organizacji pracy uczniów pod kątem tworzenia rozkładów zajęć zgodnie z zasadami organizacji umysłowej pracy ucznia, przeprowadzona w odniesieniu do planów lekcji 18 oddziałów (I-VI) wykazała, że:

- w 3 oddziałach (klasy V) zajęcia rozpoczynały się o stałej porze (różnica pomiędzy dniami nie była większa niż jedna godzina);
- w klasach I-III dziennie planowano pięć godzin, a w klasach IV i VI sześć godzin lekcyjnych;
- w klasach od IV-VI i w dwóch oddziałach klas V nie wystąpiła w ciągu jednego dnia kumulacja przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji;
- planowano różnorodne zajęcia we wszystkich oddziałach w każdym dniu.

W szkole zaplanowano dwie przerwy 5 minutowe (po ósmej i po dziewiątej lekcji), pięć przerw 10 minutowych (po czterech pierwszych i po siódmej lekcji), dwie przerwy 15 minutowe (po piątej i po szóstej lekcji). Nie planowano zajęć wychowania fizycznego bezpośrednio przed przerwami 5-minutowymi.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że przerwy 5-minutowe zaplanowane zostały „na prośbę rodziców, tak aby dzieci na zmianie popołudniowej jak najwcześniej wychodziły ze Szkoły”.

(dowód: akta kontroli str. 14-22)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Szkoła nie zapewniła wszystkim uczniom higienicznego rozkładu zajęć lekcyjnych, uwzględniającego potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, bowiem w planach zajęć:

- 15 oddziałów⁶ różnica w czasie rozpoczynania zajęć wynosiła od 3 do 4 godzin lekcyjnych;
- trzech oddziałów⁷ o więcej niż o jedną godzinę przekraczała liczba zajęć pomiędzy poszczególnymi dniami;
- zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji (matematyka i przyroda) zaplanowano: po piątej lekcji – w trzech oddziałach⁸ (3 razy), na ostatnich lekcjach – w pięciu

⁴ Dwa oddziały klas 0, cztery klas I, po trzy oddziały klas II-V i dwa oddziały klas VI.

⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm., dalej: u.s.o.

⁶ 1a, 1b, 1c, 1d, 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 4c, 6a, 6b.

⁷ 5a - różnica 2 lekcji, 5b - różnica 3 lekcji, 6b - różnica 2 lekcji.

⁸ 5a, 5c, 6a.

oddziałach⁹ (6 razy). W jednym oddziale¹⁰ skumulowano trzy godziny zajęć wymagających zwiększonej koncentracji, przy równoczesnym niezaplanowaniu takich zajęć w ogóle w dwóch innych dniach (w poniedziałek i w czwartek).

(dowód: akta kontroli str. 14-18)

Stanowiło to naruszenie § 10 ust. 3 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół¹¹ oraz § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹².

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że: „Nierównomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach wynika z wielu czynników, Szkoła pracuje w systemie dwuzmianowym, budynek przystosowany jest dla 200 uczniów a uczęszcza ich tutaj 412. Dzieci uczą się w 20 oddziałach¹³ a Szkoła dysponuje 15 salami lekcyjnymi¹⁴. Nierozpoczynanie zajęć o stałej porze wynika z dwuzmianowego systemu pracy. Nierównomierne obciążenie jest konsekwencją dołożenia WDŹR (wychowanie do życia w rodzinie) i religii, które nie są obciążające, ale nie ma możliwości umieszczenia ich w innym dniu. Zajęcia są łączone w bloki, ponieważ niekiedy istnieje potrzeba realizacji korelacji przedmiotowej”.

(dowód: akta kontroli str. 20-22)

NIK zwraca uwagę, iż blok przedmiotowy jest możliwy wyłącznie w sytuacjach określonych w § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U z 2012, poz. 204 ze zm.). Przepis ten stanowi, że w szkolnym planie nauczania dopuszcza się wprowadzenie zestawienia obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego w blok przedmiotowy, w ramach którego jest prowadzone zintegrowane nauczanie treści i umiejętności z różnych dziedzin wiedzy (...) – zatem blok przedmiotowy nie polega na zaplanowaniu zajęć o podobnej treści na lekcjach następujących po sobie, ale zintegrowaniu treści z różnych dziedzin w jeden przedmiot.

W Szkole nie wszystkim uczniom zorganizowano pracę zgodnie z zasadami higieny procesu nauczania. Plany zajęć dydaktyczno-wychowawczych kontrolowanych oddziałów nie uwzględniały potrzeby równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia (16,7%) i stałej pory rozpoczynania zajęć (83,3%). Przedmioty wymagające zwiększonej koncentracji lokowano zarówno po piątej godzinie lekcyjnej (16,7%) jak i na ostatniej (27,8%) oraz łączono w bloki (5,6%).

Ocena cząstkowa

Opis stanu faktycznego

2. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w szkole

2.1. Dostęp uczniów do biblioteki, świetlicy oraz zespołu urządzeń rekreacyjno-sportowych

W Szkole, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt. 2, 3 i 5 u.s.o., uczniom zapewniono możliwość korzystania z biblioteki, świetlicy oraz zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych.

Biblioteka, pełniąc również funkcję czytelnicy, dostępna była dla uczniów od poniedziałku do piątku: w poniedziałek od 7⁰⁰ do 14⁰⁰, we wtorek od 7⁰⁰ do 8⁰⁰ i od 9⁰⁰ do 14⁰⁰, w środę od 10³⁰ do 16³⁰, w czwartek od 7⁰⁰ do 8⁰⁰ i od 9⁰⁰ do 13⁰⁰, w piątek od 7⁰⁰ do 8⁰⁰, od 9⁰⁰ do 10⁰⁰ i od 11⁰⁰ do 15⁰⁰.

Świetlica o powierzchni 39 m², czynna była od poniedziałku do piątku w godzinach od 7⁰⁰ do 17⁰⁰. Dodatkowo dla uczniów udostępniona była sala lekcyjna o powierzchni 49 m² wykorzystywana na popołudniowe zajęcia świetlicowe. W zajęciach świetlicowych w roku

⁹ 4a, 4b, 4c, 5c, 6a.

¹⁰ 5a.

¹¹ Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.

¹² Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

¹³ W tym dwa oddziały 0.

¹⁴ W tym: dwoma salami dla oddziałów 0, jedną pracownią komputerową i jedną pracownią plastyczną.

szkolnym 2015/2016 brało udział 118 uczniów klas I-IV¹⁵. Szkoła dostosowała liczebność wychowawców w świetlicach do deklarowanej liczby dzieci.

W skład zespołu urządzeń rekreacyjno-sportowych wchodziły: plac z zespołem urządzeń sportowych i rekreacyjnych (z wielofunkcyjnym boiskiem szkolnym i placem zabaw), drugi plac zabaw oraz sala gimnastyczna. Szkoła korzystała również z dwóch boisk sportowych wielofunkcyjnych i sali gimnastycznej Gimnazjum w Węgrzcach Wielkich¹⁶ oraz z boiska sportowego należącego do Klubu Sportowego L.K.S. WĘGRZCANKA¹⁷. Każdej klasie zapewniono przynajmniej raz w tygodniu, możliwość odbycia zajęć w sali gimnastycznej. Nawierzchnia boisk była równa, kosze do gry oraz inne urządzenia (z wyjątkiem dwóch bramek, których przemieszenie się mogło stanowić zagrożenie dla zdrowia ćwiczących) były zamocowane na stałe, a przy boiskach, salach gimnastycznych i placach zabaw umieszczono tablice informujące o zasadach bezpiecznego ich użytkowania, w tym o możliwości korzystania z urządzeń wyłącznie pod nadzorem dorosłych.

(dowód: akta kontroli str. 14-18, 23-38, 46, 51, 124-132)

Przedstawiona wyżej dostępność do obiektów i urządzeń rekreacyjno-sportowych nie zaspokajała potrzeb związanych z realizacją zajęć w-f, gdyż ich część odbywała się na korytarzach szkolnych, tj. pomieszczeniach nieprzystosowanych do tego typu zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 9-18)

Ustalone
nieprawidłowości

Na boisku wielofunkcyjnym Gimnazjum (służącym Szkole do organizowania zajęć wychowania fizycznego) była poluzowana konstrukcja dwóch bramek piłkarskich. Poluzowane były łączenia: między elementami bramek (ramionami bocznymi, łącznikami) oraz z ramami bramek, a także nie przymocowano tych elementów do podłoża.

W związku z powyższym – w trybie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli,¹⁸ – Dyrektora Szkoły poinformowano o bezpośrednim zagrożeniu dla życia lub zdrowia ludzkiego. Dyrektor podjęła kroki w celu zapobieżenia sytuacji zagrożenia – ww. elementy bramek zostały usztywnione między sobą oraz z ramami dwóch bramek piłkarskich przez złączenie ich nowymi śrubami oraz trwale przymocowanie do podłoża.

(dowód: akta kontroli str. 23-24, 29-38, 116-117)

2.2. Teren Szkoły i pomieszczenia sanitarnohigieniczne

Stosownie do § 7 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, teren Szkoły był ogrodzony, zapewniono na nim właściwe oświetlenie oraz równą nawierzchnię otoczenia (oprócz fragmentu wewnętrznej drogi dojazdowej), otwory kanalizacyjne i studzienki były zakryte odpowiednimi pokrywami, a szlak komunikacyjny prowadzący poza ten teren zabezpieczono barierką, uniemożliwiającą uczniom bezpośrednie wyjście na jezdnię.

(dowód: akta kontroli str. 23-38)

Na wszystkich kondygnacjach Szkoły rozmieszczone były wyraźne i trwale znaki bezpieczeństwa na drogach ewakuacyjnych z uwzględnieniem zasady, według której z każdego miejsca na drodze ewakuacyjnej, w którym może pojawić się wątpliwość co do kierunku ewakuacji, powinien być widoczny znak ewakuacyjny. Informacje o drodze ewakuacji umieszczono również na stronach wewnętrznych drzwi we wszystkich pomieszczeniach dydaktycznych. Na każdej kondygnacji rozmieszczono plany ewakuacji (w widocznych miejscach, w sposób zapewniający łatwy do nich dostęp), stanowiące kopię planów Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego.

Schody były wyposażone w balustrady z poręczami zabezpieczonymi przed ewentualnym zsuwaniem się, a stopnie schodów nie były śliskie. Otwartą przestrzeń między słupkami balustrady i między biegami schodów wypełniono. Miejsca pracy oraz pomieszczenia,

¹⁵Według § 43 Statutu Szkoły z 27 sierpnia 2015 r. zajęcia świetlicowe organizowane są dla uczniów, którzy muszą dłużej pozostawać w szkole ze względu na czas pracy ich rodziców. W roku szkolnym 2015/2016 do świetlicy przyjęto wszystkich uczniów, których rodzice się o to ubiegali.

¹⁶ Udostępnionych Szkole na podstawie umów o współpracy z dnia 1 września 2015 r., zawartych na czas określony do dnia 24 czerwca 2016 r., na organizowanie zajęć wychowania fizycznego przeprowadzanych przez nauczycieli Szkoły.

¹⁷ Udostępnionego Szkole na podstawie porozumienia z dnia 29 maja 1999 r.

¹⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677, dalej: ustawa o NIK.

do których był wzbroniony dostęp osobom nieuprawnionym były odpowiednio oznakowane i zabezpieczone przed swobodnym do nich dostępem.

Zgodnie z § 17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów¹⁹, 15 października 2015 r. przeprowadzono ewakuację próbną.

(dowód: akta kontroli str. 23-38, 51-57)

W pomieszczeniach sanitarnohigienicznych zapewniono ciepłą i zimną bieżącą wodę oraz środki higieny osobistej.

(dowód: akta kontroli str. 25, 58-63)

Ustalone
nieprawidłowości

1. Nierówna była nawierzchnia szkolnej drogi wewnętrznej (na odcinku o długości około 24 m), usytuowanej pomiędzy budynkiem a szkolnym placem z zespołem urządzeń sportowych i rekreacyjnych (z boiskiem szkolnym i placem zabaw). Droga stanowiła ciąg komunikacyjny dla uczniów przemieszczających się ze Szkoły na wymieniony plac, na boiska sportowe Gimnazjum w Węgrzicach Wielkich oraz na boisko L.K.S. WĘGRZCANKA.

(dowód: akta kontroli str. 23, 29-38)

Stan tej nawierzchni został zakwestionowany również przez PPIS, podczas kontroli wykonywanej na zlecenie NIK. W dniu 17 maja 2016 r. PPIS wydał decyzję nakazującą w terminie do dnia 31 sierpnia 2017 r.: „zapewnić równą nawierzchnię drogi pomiędzy budynkiem szkoły a boiskiem szkolnym i placem zabaw”.

(dowód: akta kontroli str. 58-60, 62)

Do zapewnienia równej nawierzchni dróg i przejść na terenie szkoły zobowiązuje przepis § 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że: „Budżet Szkoły nie dysponuje wystarczającymi środkami finansowymi, koniecznymi do naprawienia drogi”. W toku kontroli Dyrektor Szkoły zwróciła się do Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce o wyremontowanie tej drogi.

(dowód: akta kontroli str. 103-104)

2. Nie oznaczono w sposób prawidłowy dróg ewakuacyjnych na planach ewakuacji z parteru i z I piętra budynku Szkoły²⁰. Zawarto w nich błędne informacje, w których wskazano, że kierunek strumienia ewakuacji został wyznaczony schodami w górę a obok tych informacji umieszczono znaki graficzne oznaczające "kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej schodami w górę". Wskazany w tych objaśnieniach kierunek strumienia ewakuacji nie był możliwy, gdyż Szkoła mieściła się w budynku jednopiętrowym i jedynym możliwym kierunkiem ewakuacji z I piętra było zejście na parter a ewakuacja z parteru była tylko możliwa na zewnątrz budynku.

(dowód: akta kontroli str. 25, 29-38, 52-55)

Według § 5 ust. 2 obowiązującego rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach drogi ewakuacyjne oznaczają się w sposób wyraźny.

Dyrektor wyjaśniła, że „przez nieuwagę błędnie oznaczono kierunek strumienia ewakuacji”. W toku kontroli na ww. planach ewakuacji wprowadzono właściwą informację i oznakowanie dróg ewakuacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 25, 56-57, 118-119)

3. Wyjście ewakuacyjne z sali gimnastycznej Gimnazjum w Węgrzicach Wielkich (dwoje drzwi) zablokowano siatką służącą do organizowania zajęć wychowania fizycznego.

W związku z powyższym – w trybie art. 51 ust. 1 ustawy NIK – Dyrektora Szkoły poinformowano o bezpośrednim zagrożeniu dla życia lub zdrowia ludzkiego.

W toku kontroli ww. wyjścia ewakuacyjne zostały odblokowane.

(dowód: akta kontroli str. 26, 29-38, 116-117)

¹⁹ Dz. U. Nr 109 poz. 719.

²⁰ Budynek szkolny był trzykondygnacyjny, w jego skład wchodziło podpiwniczenie, parter i I piętro.

4. Kontrola PPIS wykazała, że stan sanitarnohigieniczny w części pomieszczeń był niewłaściwy: zniszczone i brudne były ściany w toaletach męskich na parterze i na I piętrze, zdarty był lakier z parkietu w sześciu salach lekcyjnych, a w czterech salach lekcyjnych brudne były ściany.

Stosownie do § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, dyrektor szkoły jest odpowiedzialny za zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w szkole.

W dniu 17 maja 2016 r. PPIS wydał decyzję, na podstawie której nakazał (w terminie do dnia 31 sierpnia 2017 r.) odmalować sanitariaty na parterze i na I piętrze, wycyklinować i polakierować podłogi parkietowe w salach lekcyjnych oraz odmalować sale lekcyjne.

2.3. Meble edukacyjne i sale lekcyjne

Przeprowadzona na zlecenie NIK kontrola Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wieliczce (PPIS) wykazała, że 303 (98%) z 309 poddanych badaniu uczniów miało dostosowane stanowiska pracy do swojego wzrostu. Pozostałych sześciu uczniów²¹ (2%) korzystało z mebli o jeden rozmiar za wysokich, tj. nie dostosowano stolików i krzeseł do ich wzrostu, czym naruszono § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny stanowiący, że sprzęty z których korzystają uczniowie dostosowuje się do wymagań ergonomii.

W toku kontroli Dyrektor Szkoły dostosowała wielkość mebli do wzrostu tych uczniów, o czym poinformowała również PPIS.

(dowód: akta kontroli str. 62, 66)

Powierzchnia dziewięciu sal lekcyjnych zapewniała bezpieczne i higieniczne warunki nauki. W tych salach na jednego ucznia przypadało od 2,1 m² do 2,6 m²²². W pozostałych dwóch salach²³ na jednego ucznia przypadało odpowiednio: 1,5 m² i 1,9 m².

(dowód: akta kontroli str. 29-38, 68-70)

2.4. Żywnienie uczniów i stan sanitarny pomieszczeń szkoły

W Szkole zorganizowano stołówkę, w celu codziennego przygotowania i wydawania obiadów dla uczniów i pracowników Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 26, 29-38, 63, 82)

Sześć sal lekcyjnych przeznaczonych dla uczniów klas I-III zorganizowano w sposób odpowiedni do ich wieku, zgodnie z zasadami określonymi w pkt 4 „Zalecanych warunków i sposobów realizacji”, wymienionych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół²⁴. Sale ulokowano na parterze i I piętrze, w bezpośrednim sąsiedztwie sanitariatów dla dziewcząt i chłopców. W każdej sali urządzono część edukacyjną wyposażoną m.in. w stoliki, krzeselka, tablice ścienne i sprzęt audiowizualny oraz wydzielono część rekreacyjną przeznaczoną do zabawy (wyposażoną w wykładzinę podłogową). Każda sala była wyposażona w: pomoce dydaktyczne i przedmioty potrzebne do zajęć oraz gry i zabawki dydaktyczne. W salach znajdowały się kąciki tematyczne. Wyżej wymienionych sal lekcyjnych nie wyposażono w komputery. Dla tych dzieci zajęcia komputerowe zaplanowano w pracowni informatycznej.

(dowód: akta kontroli str. 9-19, 24, 29-38)

²¹ Jeden uczeń z oddziału Ib, trzech – z oddziału Id, jeden – z oddziału IIIc i jeden z oddziału Vc.

²² Liczebność uczniów w tych salach wynosiła: w siedmiu salach – od 17 do 20 uczniów, a w dwóch salach – 22 i 23 uczniów. Powierzchnia w tych salach wynosiła: w siedmiu salach – po 49 m², a w dwóch salach – po 38 m².

²³ Nr 27 i 31.

²⁴ Dz. U. z 2012, poz. 977 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania.

Ustalone
nieprawidłowości

Kontrola PPIS wykazała również nieprawidłowy stan sanitarnotechniczny w stołówce szkolnej prowadzonej w wynajętych pomieszczeniach Szkoły przez firmę F.H.U. „Smaczek” z Węgrzc Wielkich. Stwierdzone przez PPIS nieprawidłowości polegały na:

- braku dokumentacji GHP/GMP/HACCP²⁵, oraz próbek posiłków z 26 kwietnia 2016 r. wymaganych przy świadczeniu usług cateringowych dla szkół. PPIS wydał zalecenie pokontrolne z terminem bezzwłocznym usunięcia tych nieprawidłowości;
- używaniu w pomieszczeniu kuchni zniszczonych półek w zamrażarce (popękanych szuflad) oraz zniszczonego blatu roboczego podręcznego stołu. PPIS wydał decyzję nakazującą usunięcie tych nieprawidłowości w terminie do dnia 15 czerwca 2016 r.

Stosownie do § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny - kuchnie i jadalnie utrzymuje się w czystości, a ich wyposażenie we właściwym stanie technicznym zapewniającym bezpieczne używanie.

(dowód: akta kontroli str. 58-63)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że usunięto nieprawidłowości stwierdzone w stołówce szkolnej. Dyrektor poinformowała również, że zobowiązała firmę F.H.U. „Smaczek” do przestrzegania warunków higieniczno-sanitarnych w stołówce z zagrożeniem nieprzedłużenia umowy najmu.

(dowód: akta kontroli str. 86)

2.5. Możliwość pozostawiania podręczników i ubrań

Uczniom zapewniono możliwość nieodpłatnego pozostawienia odzieży wierzchniej w szatni, zlokalizowanej w podpiwniczeniu budynku. Pomieszczenie podzielone było na sześć zamykanych boksów, każdy dla oddziałów jednej klasy. Odzież wisiała na wieszakach ściennych z podwójnymi haczykami (ponumerowanymi), a obuwiu na zmianę było przechowywane w ławkach korytarzowych z półkami. Szatnia utrzymana była w czystości. Organizacja warunków przebywania w szatni nie stwarzała zagrożenia dla uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 25, 29-38, 72)

Stosownie do § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, w Szkole zapewniono możliwość nieodpłatnego pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych w salach lekcyjnych, w wydzielonych miejscach na regałach.

(dowód: akta kontroli str. 24, 29-38, 72)

Przeprowadzona przez PPIS kontrola masy ciała i pomiar ciężaru tornistrów wykazały, że na 19 uczniów poddanych pomiarom, w przypadku 16 ciężar tornistra nie przekraczał 10% masy ich ciała, a u trzech uczniów mieścił się w przedziale od 10 % do 15 %.

(dowód: akta kontroli str. 62)

2.6. Dostęp do Internetu i gabinetu profilaktyki zdrowotnej

Do dyspozycji uczniów były 24 komputery ulokowane w pracowni komputerowej, które miały dostęp do Internetu. Uczniowie nie mieli dostępu do szkolnej sieci Wi-Fi.

Szkoła, zgodnie z art. 4a u.s.o., podjęła działania w celu zabezpieczenia uczniów przed dostępem w Internecie do treści, które mogłyby stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju. Działania te polegały na zainstalowaniu w 2012 r. na routerze oprogramowania, które miało blokować treści niepożądane. Od tamtej pory oprogramowania nie aktualizowano.

(dowód: akta kontroli str. 72, 75-81, 87)

Stosownie do art. 67 ust. 1 pkt 4 u.s.o. Szkoła zapewniła uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, który znajdował się w Gimnazjum w Węgrzcu Wielkich, sąsiadującym ze Szkołą. Dostęp do tego typu świadczeń dla uczniów Szkoły zagwarantował Samodzielny Publiczny Zespół Lecznictwa Otwartego w Wieliczce i ustalili harmonogram świadczeń: w środę od 7³⁰ do 15⁰⁵ i w piątek od 7³⁰ 11⁰⁰ (dla Szkoły) oraz w poniedziałek 7³⁰ do 15⁰⁵ i w piątek od 11⁰⁰ 15⁰⁵. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że pielęgniarka szkolna udziela pomocy medycznej uczniom Szkoły niezależnie

²⁵ Instrukcji mycia i dezynfekcji pomieszczeń, urządzeń i sprzętu, wykazu środków myjąco-dezynfekujących, instrukcji postępowania z odpadkami pokonsumpcyjnymi ze stołówki i z cateringu, instrukcji postępowania ze środkami spożywczymi o niewłaściwej jakości zdrowotnej, harmonogramu badania wody i gotowego produktu.

od harmonogramu świadczeń ustalonego dla Szkoły Podstawowej i dla Gimnazjum. W dniach nieobecności pielęgniarki, gdy stan zdrowia ucznia wymaga pomocy medycznej, wychowawca, nauczyciel udziela takiemu uczniowi pomocy przedmedycznej i przewozi go transportem publicznym (taxi) do najbliższej placówki służby zdrowia. Gdy dziecko nie powinno być transportowane wzywa się pogotowie ratunkowe. W każdej sytuacji zawiadamiani są rodzice dziecka (opiekunowie prawni).

(dowód: akta kontroli str. 51, 88-90, 114-115)

Wszyscy pracownicy Szkoły (nauczyciele, pracownicy administracji i obsługi) ukończyli dwugodzinne szkolenia teoretyczne z zasad udzielania pierwszej pomocy. Dodatkowo trzech nauczycieli ukończyło kurs pn. „Ratownictwo przedmedyczne i pierwsza pomoc” w wymiarze pięciu godzin teoretycznych i trzech godzin praktycznych.

(dowód: akta kontroli str. 91)

Pokój nauczycielski, pracownia plastyczna, pokój nauczycieli wychowania fizycznego oraz kuchnia wyposażone były w kompletne apteczki pierwszej pomocy i instrukcję o zasadach udzielania tej pomocy. Ponadto apteczka znajdowała się w świetlicy oraz w sekretariacie, Środki medyczne znajdujące się w tych apteczkach miały ważny termin przydatności do użycia. Nie było apteczki w pracowni komputerowej.

(dowód: akta kontroli str. 92-96)

Pracowni komputerowej nie wyposażono w apteczkę pierwszej pomocy i instrukcję o zasadach udzielania tej pomocy. Obowiązek wyposażenia pracowni został określony § 20 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. W toku kontroli pomieszczenie to wyposażono w apteczkę i instrukcję udzielania pierwszej pomocy. Doposażono również apteczkę w sekretariacie w nożyczki i maseczkę do sztucznego oddychania.

(dowód: akta kontroli str. 92, 121)

Dyrektor wyjaśniła, że przyczyną braku apteczki w pracowni komputerowej było przeoczenie.

(dowód: akta kontroli str. 122)

Ustalone
nieprawidłowości

Na sześciu uczniowskich komputerach (z dziewięciu poddanych oględzinom) zastosowane zabezpieczenia nie chroniły uczniów przed dostępem w Internecie do treści, które mogłyby stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju (pomimo zainstalowanego oprogramowania na routerze).

(dowód: akta kontroli str. 75-81)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że uczniowie przebywają w pracowni komputerowej zawsze pod opieką nauczyciela i „nie mają możliwości używania programów, które pozwalają omijać blokady. Przeglądarki komputerów, na których ujawniono możliwość wejścia na strony niepożądane, zostały odinstalowane w dniu 23 maja 2016 r. Dokonamy aktualizacji adresów stron niepożądanych w routerze, jeśli operacja ta nie da pożądanego efektu, poczynimy starania o zakup programów blokujących dostęp do tych stron w miarę posiadanych środków finansowych”.

(dowód: akta kontroli str. 72)

2.7. Wypadki na terenie szkoły

W roku szkolnym 2015/2016²⁶ miały miejsce cztery zdarzenia, zakwalifikowane przez zespół powypadkowy jako wypadki. Zgodnie z § 40 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, wszystkim poszkodowanym zapewniono opiekę i udzielono pierwszej pomocy, a w trzech przypadkach podjęto środki zapobiegawcze.

(dowód: akta kontroli str. 51, 97-101, 133-134)

²⁶ Do 24 maja 2016 r.

Ustalone
nieprawidłowości

Dokumentację powypadkową sporządzono z naruszeniem § 43 ust. 3 i § 50 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, tj.:

- dwa protokoły powypadkowe sporządzono na wzorach niezgodnych z załącznikiem nr 1 do tego rozporządzenia. Nie było w nich miejsca na wpisanie informacji o tym, że „Poszkodowanego, jego rodziców (prawnych opiekunów) pouczono o możliwości, sposobie i terminie złożenia zastrzeżeń. Podpis pouczonych”. Obowiązek zamieszczenia takiej informacji przewiduje wzór w pkt 11;
- w czterech - nie odnotowano czy rodzicom (opiekunom prawnym) przekazano protokoły. Obowiązek zamieszczenia takiej informacji przewiduje wzór w pkt 13;
- w rejestrze wypadków nie odnotowano środków zapobiegawczych. Obowiązek zamieszczenia takiej informacji przewiduje wzór w kolumnie 8.

(dowód: akta kontroli str. 51, 85, 97-101)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że przyczyną była nieuwaga i w toku kontroli zaleciła stosować prawidłowy wzór.

(dowód: akta kontroli str. 103, 105-107)

Wbrew postanowieniom § 41 ust. 1 pkt 4 i pkt 5 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, Dyrektor Szkoły nie powiadomiła organu prowadzącego i rady rodziców o dwóch wypadkach.

Dyrektor wyjaśniła, że przyczyną powyższego było niedopatrzenie.

(dowód: akta kontroli str. 51,72, 91, 103, 108)

(dowód: akta kontroli str.)

2.8. Kontrole w zakresie bezpieczeństwa i higieny

Stosownie do § 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, Dyrektor Szkoły 28 sierpnia 2015 r. i 29 stycznia 2016 r. przeprowadziła kontrole stanu bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów Szkoły. Z obu kontroli sporządzono protokoły, w których Dyrektor Szkoły nie sformułowała zaleceń. Kopii protokołów nie przekazano do organu prowadzącego.

(dowód: akta kontroli str. 51, 87)

W roku szkolnym 2015/2016 Szkoła nie była kontrolowana przez podmioty zewnętrzne w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów oraz przestrzegania przepisów rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli str. 109-111)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W dwóch z 11 sal lekcyjnych na jednego ucznia przypadało mniej niż 2 m² powierzchni²⁷. Było to 1,5 m² i 1,9 m². Zapewnienie takiej powierzchni zdaniem NIK nie zapewniało właściwych warunków, ze względu na potrzeby psychoruchowe uczniów tych klas.

(dowód: akta kontroli str. 68-70)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że „szkoła nie dysponuje taką ilością sal lekcyjnych, aby swobodnie dostosować wielkość sal do liczebności klas”.

(dowód: akta kontroli str. 86)

Ocena częściowa

W Szkole nie zapewniono w pełni bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów. Zastrzeżenia budziły: poluzowane konstrukcje bramek piłkarskich na boisku wielofunkcyjnym, zablokowane wyjścia ewakuacyjne w na sali gimnastycznej, niezadbanie o prawidłowe oznakowanie dróg ewakuacyjnych na planach ewakuacji z dwóch kondygnacji budynku szkolnego, nie wyrównanie wewnętrznej drogi stanowiącej szklak komunikacyjny którym uczniowie przemieszczali się w kierunku zespołów urządzeń rekreacyjno-sportowych, nie zadbanie o właściwy stan sanitarnohigieniczny niektórych pomieszczeń, w tym w stołówce szkolnej.

Nie zapewniono również całkowitej ochrony uczniów przed dostępem w Internecie do treści, które mogły stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

²⁷ Najmniejsza powierzchnia w przeliczeniu na jednego ucznia była w sali nr 27 [klasa 2a (25 uczniów) i klasa 2b (25 uczniów)] i w sali nr 31 [klasa 6a (25 uczniów) i klasa 6b (26 uczniów)]. Sale te miały powierzchnię odpowiednio 47 m² i 38 m².

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, wnosi o:

- 1) zorganizowanie uczniom zajęć dydaktyczno-wychowawczych w sposób uwzględniający w możliwie najpełniejszym zakresie zasady higieny pracy umysłowej.
- 2) wykonanie zaleceń Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wieliczce.
- 3) zapewnienie ochrony przed dostępem w Internecie do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla prawidłowego rozwoju uczniów na wszystkich komputerach udostępnionych uczniom.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 22 czerwca 2016 r.

Kontroler

Andrzej Lis
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Marcin Kopeć
Wicedyrektor